

Eindexamen latijn vwo 2003-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Tekst 1	
Maximumscore 3	
1 ☐ a. Wie hij de overwinning gunde (de Carthagers of de Romeinen) Of woorden van overeenkomstige strekking. Iedere toevoeging maakt het antwoord onjuist.	<u>1</u>
b. incertis adhuc viribus (regel 5)	<u>2</u>
Maximumscore 1	
2 ☐ In Capua. Alle andere antwoorden zijn fout.	
Maximumscore 2	
3 ☐ fortuna(m) (regel 6) Hiermee wordt de winnende partij / de partij die het lot gunstig gezind is, bedoeld Onjuist: viribus (regel 5).	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
4 ☐ (ubi navis) occulta (in statione erat) (regel 26).	
Maximumscore 2	
5 ☐ Er kwam een nieuwe bondgenoot bij (terwijl veel bondgenoten afvielen) Philippus was bovendien een machtige bondgenoot / beroemde koning	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 3	
6 ☐ Drie van de onderstaande antwoorden: laetus admodum hostes pro hospitibus comiter accepit (itinera) cum cura (demonstrat) dat qui prosequantur Onjuist: tam clari regis.	
Maximumscore 2	
7 ☐ De gidsen / de mensen die de Macedoniërs moesten begeleiden. Of woorden van overeenkomstige strekking.	
Maximumscore 1	
8 ☐ In regel 16–17 treedt versnelling van het verteltempo op ten opzichte van het voorafgaande.	
Maximumscore 2	
9 ☐ De Macedoniërs en de Carthagers / Philippus en Hannibal. Indien slechts één van beide partijen is genoemd, geen scorepunten toekennen.	
Maximumscore 2	
10 ☐ struere is een infinitivus historicus pervenisse maakt deel uit van een a.c.i. constructie / is afhankelijk (van struere)	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
11 ☐ Hannibale – Philippum x regem (Macedonum) – (Poenum) ducem regem – Macedonum x Poenum – ducem	<u>1</u> <u>1</u>

Eindexamen latijn vwo 2003-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Tekst 2	
Maximumscore 2	
12 ☐ De verschillende Griekse stammen spreken allemaal dezelfde taal, de Romeinen spreken een andere taal De Griekse stammen worden gescheiden van elkaar door tijdelijke kwesties, maar met de Romeinen bestaat een eeuwige oorlog / van de Romeinen zijn zij van nature de vijanden	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
13 ☐ De Atheners stelden Philippus voor als een agressor (tegen wie zij beschermd moesten worden). Of woorden van overeenkomstige strekking.	
Tekst 3a en tekst 3b	
Maximumscore 3	
14 ☐ a. (sed) expectatione erecti (regel 5) Langere of kortere citaten fout rekenen.	<u>1</u>
b. De mensen vragen zich af wat de positie van Griekenland zal zijn De mensen vragen zich af wat hun (eigen) lot zal zijn Of woorden van overeenkomstige strekking.	<u>1</u> <u>1</u>
Onjuist: de mensen vragen zich af wat haar / zijn lot zal zijn / wie er in Griekenland zal staan.	
Maximumscore 2	
15 ☐ a. Niemand dacht dat de Romeinen heel Griekenland zouden verlaten b. Bij Polybius speculeren de mensen ook over de vraag welke steden de Romeinen blijvend zullen bezetten Of woorden van overeenkomstige strekking.	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 1	
16 ☐ Sommigen hebben de proclamatie niet kunnen horen (omdat meteen al in het begin het gejuich losbarstte).	
Maximumscore 2	
17 ☐ dat ik het mijn tijdgenoten, wanneer ze dit verhaal horen, nauwelijks begrijpelijk kan maken (regel 23–24).	
Maximumscore 2	
18 ☐ Flamininus was een jonge, sterke man De vreugde gaf Flamininus extra kracht Of woorden van overeenkomstige strekking.	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 1	
19 ☐ (met alle mogelijke) risico's (regel 34).	
Tekst 4	
Maximumscore 3	
20 ☐ a. Achaia / Griekenland Corinthe	<u>1</u> <u>1</u>
b. 146 v. Chr. / rond 150 v. Chr. / speelruimte 150-140 v. Chr.	<u>1</u>

Eindexamen latijn vwo 2003-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Tekst 5	
Maximumscore 2	
21 ☐ a. Als een veroveringsoorlog / Imperialistisch; want Hannibal was er volgens de Romeinen op uit Rome geheel aan Carthago te onderwerpen	<u>1</u>
b. Als een bevrijdingsoorlog / Als bevrijders; want de Romeinen stelden het zo voor dat zij Griekenland bevrijdden van de onderdrukking door Philippus van Macedonië Of woorden van overeenkomstige strekking.	<u>1</u>
Indien de toelichting ontbreekt geen scorepunten toekennen.	

Eindexamen latijn vwo 2003-I

havovwo.nl

4.2 Antwoordmodel voor de vertaling

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 22	
Maximumscore 2	
Has velut parentis voces cum audirent, Toen / omdat zij deze / die bijna vaderlijke woorden hoorden,	
Niet fout rekenen: woord	
toen dezen / zij de woorden hoorden	<u>0</u>
wanneer ze horen	<u>1</u>
toen hoorden ze	<u>0</u>
met	<u>0</u>
hoewel	<u>0</u>
gehoord hadden	<u>1</u>
Kolon 23	
Maximumscore 2	
manare omnibus gaudio lacrimae, stroomden / vloeiden bij / voor allen van / door vreugde (de) tranen,	
Niet fout rekenen: vreugdetranen	
verdwijnen	<u>0</u>
blijven	<u>0</u>
door dit alles	<u>1</u>
allen stroomden / alle vreugde / alle tranen	<u>0</u>
allen waren nat	<u>0</u>
door vreugde van tranen	<u>0</u>
ik verheug me	<u>0</u>
tot vreugde	<u>1</u>
Kolon 24	
Maximumscore 3	
adeo ut ipsum quoque confunderent dicentem. zozeer dat ze ook hem zelf in verwarring brachten, terwijl hij (nog) sprak.	
Niet fout rekenen: ook hemzelf de spreker / ook hem de spreker zelf	
gaan naar	<u>0</u>
ja zelfs dat / tot daar toe dat / zolang dat	<u>1</u>
zoals / zodra / opdat / toen / hoewel	<u>0</u>
Indien ut ook onjuist is vertaald in kolon 27 en 33, maximaal 4 scorepunten in mindering brengen.	
hem zelf (quoque niet vertaald)	<u>2</u>
dezelfde	<u>2</u>
voor / door ieder	<u>1</u>
in verwarring konden / zouden brengen	<u>1</u>
Kolon 25	
Maximumscore 2	
Silentio deinde facto Nadat er daarna stilte gemaakt / gevraagd was	
Niet fout rekenen: nadat er stilte ontstaan was	
terwijl er stilte gemaakt werd	<u>1</u>
omdat / hoewel	<u>0</u>
voor / met een gemaakte stilte	<u>0</u>
nietsdoen / rust / vrije tijd	<u>0</u>
daad / feit / gebeurtenis	<u>0</u>

Eindexamen latijn vwo 2003-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 26 Maximumscore 1 petiit ab eis vroeg hij aan / van hen	
Niet fout rekenen: verlangen / wensen / eisen / trachten te bereiken gaan naar / aanvallen	<u>0</u>
door hen	<u>0</u>
vanaf dat / daarna	<u>0</u>
Kolon 27 Maximumscore 3 ut cives Romanos (kolon 28) intra duos menses mitterent ad se in Thessaliam. om de Romeinse burgers (kolon 28) binnen twee maanden naar hem te zenden naar / in Thessalië.	
Niet fout rekenen: dat zij zouden zenden zodat / toen / zoals / omdat / hoewel	<u>1</u>
dat de Romeinen burgers zouden zenden	<u>0</u>
dat de burgers (de) Romeinen zouden zenden	<u>2</u>
dat hij de Romeinse burgers zou zenden	<u>0</u>
dat zij moesten zenden	<u>2</u>
tussen twee maanden	<u>1</u>
twee Romeinen / twee burgers	<u>0</u>
tafels	<u>0</u>
naar zich / naar hen	<u>1</u>
Kolon 28 Maximumscore 1 si qui apud eos in servitute essent, voor zover die bij hen in slavernij waren,	
bij hem / bij dezen	<u>0</u>
zouden / moesten zijn	<u>0</u>
Kolon 29 Maximumscore 3 Ne ipsis quidem honestum esse (Hij zei) dat het ook / zelfs voor hen (zelf) niet eervol / fatsoenlijk was	
Niet fout rekenen: dat het niet eervol is eer / aanzien / fatsoen / deugd	<u>2</u>
geëerd / geacht / voornaam / aanzienlijk	<u>2</u>
hij zei tegen hen zelf dat het zelfs niet eervol was	<u>1</u>
hij zei zelfs niet tegen hen zelf	<u>0</u>
hij zei dat hij / zij niet eervol was / waren	<u>0</u>

Eindexamen latijn vwo 2003-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 30 Maximumscore 2 in liberata terra liberatores eius servire. dat in een bevrijd land / op bevrijde grond de bevrijders ervan / zijn / haar bevrijders slaaf waren / dienden (als slaaf) / in slavernij leefden.	
Niet fout rekenen: dat in een bevrijd land de bevrijders ervan slaaf zijn / dienen (als slaaf) / in slavernij leven.	
de bevrijders (eius niet vertaald)	<u>1</u>
in zijn bevrijde land	<u>0</u>
deze bevrijders	<u>0</u>
hem / hen dienden	<u>0</u>
ter wille zijn / verslaafd zijn	<u>0</u>
redden	<u>0</u>
(dat het voor hen niet eervol was) om slaaf te zijn (liberatores niet als onderwerp van servire)	<u>0</u>
Kolon 31 Maximumscore 2 Omnes acclamaverunt gratias se inter cetera etiam ob hoc agere, Allen riepen dat zij (hem) onder andere ook bedankten wegens het feit	
Niet fout rekenen: overigens ook	
dat zij hem bedanken	<u>1</u>
dat hij bedankte	<u>0</u>
dat zij zich bedankten / dat zij elkaar bedankten	<u>0</u>
ondertussen	<u>0</u>
dat de overigen hem bedankten	<u>0</u>
Kolon 32 Maximumscore 1 quod admoniti essent, dat zij aangemaand / aangespoord / er aan herinnerd waren,	
Niet fout rekenen: dat hij hen aangemaand had	
Niet fout rekenen: waarschuwen	
dat er aangemaand was / werd	<u>0</u>
dat er vermaningen waren	<u>0</u>
aangemaand zouden zijn / moesten zijn / moesten worden	<u>0</u>
Kolon 33 Maximumscore 2 ut tam pio ac necessario officio fungerentur. om een zo vrome / heilige en noodzakelijke plicht / taak / bezigheid / dienst / werk / eerbewijs te verrichten / uit te voeren / te vervullen.	
omdat / zoals / zodra / hoewel	<u>0</u>
op die manier	<u>1</u>
toch	<u>0</u>
ambt / beroep	<u>0</u>
lijden / ondergaan / doorstaan	<u>1</u>

Eindexamen latijn vwo 2003-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 34 Maximumscore 1 Ingens numerus erat bello Punico captivorum, Er was een (zeer) groot aantal / (zeer) groot was het aantal (krijgs)gevangenen in / uit / door de Punische / Carthaagse oorlog,	
Niet fout rekenen: Het was een (zeer) groot aantal van (krijgs)gevangenen rang / stand	<u>0</u>
voor de oorlog	<u>0</u>
voor de Puniër in een oorlog	<u>0</u>
de oorlog van de krijgsgevangenen	<u>0</u>
Kolon 35 Maximumscore 1 quos Hannibal (kolon 36) venum dederat. die Hannibal verkocht had.	
Niet fout rekenen: die door Hannibal verkocht waren die Hannibal verkocht / verkoopt	<u>0</u>
Kolon 36 Maximumscore 2 cum ab suis non redimerentur, toen / omdat zij door hun familieleden niet werden teruggekocht / vrijgekocht,	
Niet fout rekenen: waren teruggekocht	
Niet fout rekenen: redden hoewel / met	<u>0</u>
vrijgekocht van	<u>0</u>
vrijkochten (actief)	<u>0</u>
teruggekocht zouden / moesten worden	<u>0</u>
ombinden / bekransen / pachten / huren	<u>0</u>
Kolon 37 Maximumscore 1 Nondum conventus dimissus erat, De samenkomst / vergadering was nog niet weggezonden,	
overeenkomst / verdrag	<u>0</u>
men was nog niet samengekomen	<u>0</u>
vrijlaten / verstoren	<u>0</u>
vrijlating	<u>0</u>

Eindexamen latijn vwo 2003-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 38	
Maximumscore 3	
cum respiciunt praesidium (kolon 39) protinus duci ad portam atque abire. toen zij / de burgers van Corinthe zagen / wanneer zij / de burgers van Corinthe zien dat het bezettingsleger terstond naar de poort geleid werd / wordt en wegging / weggaat.	
Niet fout rekenen: protinus verbonden met ab Acrocorintho descendens (kolon 39).	
omdat	<u>1</u>
met (voorzetsel)	<u>0</u>
bescherming / hulp / dekking / geleide / escorte	<u>2</u>
afweermiddel / hulpmiddel	<u>1</u>
protinus niet vertaald	<u>2</u>
voorwaarts / verder	<u>2</u>
duci van / voor de aanvoerder	<u>0</u>
was geleid en was weggegaan	<u>1</u>
haven	<u>2</u>
Kolon 39	
Maximumscore 1	
ab Acrocorintho descendens afdalend / terwijl / toen het afdaalde van (de) Acrocorinthus / de burchtheuvel	
door	<u>0</u>
Acrocorintho	<u>0</u>
afgedaald	<u>0</u>
omdat / hoewel	<u>0</u>
Kolon 40	
Maximumscore 1	
Agmen imperator secutus est, De veldheer / opperbevelhebber / gebieder volgde de stoet / schare / troep,	
Niet fout rekenen: de stoet werd / is gevolgd door de aanvoerder	
de stoet volgde de aanvoerder	<u>0</u>
stroom / watervloed	<u>0</u>
keizer	<u>0</u>
de aanvoerder werd gevolgd	<u>0</u>
streven naar / het gevolg zijn van	<u>0</u>
Kolon 41	
Maximumscore 2	
prosequentibus cunctis, terwijl allen (hem) uitgeleide deden / uitgeleide gedaan door allen,	
nadat	<u>0</u>
Indien ook in kolon 42, daar niet meer aanrekenen.	
vereren	<u>1</u>
cadeau doen / bewijzen / schetsen / beschrijven / vervolgen	<u>0</u>
volgelingen	<u>0</u>
alles	<u>1</u>
aarzelen	<u>0</u>

Eindexamen latijn vwo 2003-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 42 Maximumscore 1 servatorem liberatoremque acclamantibus. en (terwijl allen / zij) hem toejuichten als de / hun redder en de / hun bevrijder / behoeder.	
Niet fout rekenen: terwijl ze hun redder en bevrijder toejuichten nadat	<u>0</u>
Kolon 43 Maximumscore 2 Salutatis dimissisque eis, Nadat / toen zij gegroet waren en weggezonden / teruggezonden / Nadat / toen hij hen gegroet had en weggezonden,	
Toen hij hen groette en wegzond	<u>0</u>
jullie groeten	<u>0</u>
van het heil / de redding	<u>0</u>
nadat hij (door hen) begroet was en weggezonden	<u>0</u>
omdat	<u>1</u>
terwijl / hoewel	<u>0</u>
Kolon 44 Maximumscore 2 eadem (kolon 45) via Elatiam rediit. keerde hij langs dezelfde weg naar Elatia terug.	
dezelfde dingen	<u>0</u>
dezelfde weg keerde terug	<u>0</u>
via Elatia	<u>0</u>
naar Elatiam	<u>1</u>
hij keert terug	<u>1</u>
zij keerden terug	<u>0</u>
Kolon 45 Maximumscore 1 qua venerat waarlangs hij gekomen was	
waarheen / ergens	<u>0</u>
(zij) die kwam / gekomen was	<u>0</u>
waarlangs zij gekomen waren	<u>0</u>
Indien de persoonsvorm in kolon 44 ook met een 3e persoon meervoud is vertaald, hier niet meer aanrekenen.	
vereren / verkopen	<u>0</u>